

Työ- ja elinkeinoministeriö
Neuvotteleva virkamies
Liisa Lundelin-Nuortio

Liite 1
Muistio
22.2.2024

Valtioneuvoston asetus yrityksille myönnettävästä kansainvälistymisavustuksesta vuosina 2024–2030

1. Säädösperusta

Valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään niistä perusteista ja menettelyistä, joita tulee noudattaa, kun myönnetään valtionavustusta. Valtionavustuksella tarkoitetaan tuen luonteista rahoitusta tietyn toiminnan tai hankkeen avustamiseksi. Tässä asetusehdotuksessa tarkoitetut avustukset ovat valtionavustuslain 5 §:n 3 momentin mukaista erityisavustusta. Asetusehdotus perustuu valtionavustuslain 8 §:ään, jonka mukaan tarkempia säännöksiä valtionavustuslain soveltamisalaan kuuluvan valtionavustuksen talousarvion mukaisesta myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Silloin kun avustusta myönnetään taloudelliseen toimintaan, on lisäksi noudatettava lakia taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä ehdoista (429/2016). Avustuksen saajan on lisäksi noudatettava muuta kuhunkin hankkeeseen soveltuvaa lainsäädäntöä, kuten kirjanpitolakia (1336/1997) sekä lakia julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016).

Asetuksen tarkoittamat valtionavustukset yritysten kansainvälistymisen ja viennin edistämiseksi myönnettäisiin Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetun komission asetuksen (EU) 2023/2831 nojalla (jäljempänä *de minimis* -asetus). De minimis -asetuksen mukaan de minimis -tukena ei voida myöntää tukea kolmansiin maihin tai jäsenvaltioihin suuntautuvaan vientiin eli tukea, joka liittyy suoraan vientimääriin, jakeluverkon perustamiseen ja toimintaan tai muihin vientitoimintaan liittyviin juokseviin kustannuksiin. Periaate perustuu EU-tuomioistuimen oikeuskäytäntöön. De minimis -asetuksen johdanto-osan 10 kappaleen mukaan tuki messujen osallistumiskustannuksiin tai sellaisista selvityksistä tai konsulttipalveluista aiheutuviin kustannuksiin, joita tarvitaan uuden tai olemassa olevan tuotteen tuomiseksi uusille markkinoille toisessa jäsenvaltiossa tai kolmannessa maassa, ei yleensä ole vientitukea.

2. Yleiset perustelut

Asetuksen mukaisilla Business Finlandin myöntämällä valtionavustuksilla yritysryhmien osallistumisiin ulkomaisiin messuihin ja yritysryhmien yhteisten kansainvälisten liiketoimintamahdollisuuksien selvittämiseen edistetään osaltaan Suomessa toimivien yritysten kansainvälistymistä ja vientiä, monipuolistetaan viennin rakennetta sekä edistetään innovatiivisten ratkaisujen pääsyä markkinoille.

Asetuksen mukaiset valtionavustukset rahoitettaisiin valtion talousarvion momentilta 32.20.40 Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen. Näihin avustuksiin momentilta kohdennettiin esimerkiksi vuonna 2022 Business Finlandin avustusvaltuutta noin 4,3 miljoonaa euroa ja määrärahaa noin 3,0 miljoonaa euroa; vuonna 2023 vastaavasti valtuutta noin 5,7 miljoonaa euroa ja määrärahaa noin 5,4 miljoonaa euroa. Vuonna 2024 näihin avustuksiin kohdennettaisiin avustusvaltuutta Business Finlandin arvion mukaan noin 4,9 miljoonaa euroa ja määrärahaa noin 5,2 miljoonaa euroa.

Business Finland on myöntänyt asetusehdotuksen tarkoittamia valtionavustuksia edellisinä vuosina yritysten yhteishankkeisiin myönnettävästä kansainvälistymisavustuksesta vuosina 2016-2023 annetun valtioneuvoston asetuksen (1734/2015) perusteella. Asetuksen 1734/2015 voimassaolo päättyi 31.12.2023. Aiempi asetus on osin ollut uuden asetusehdotuksen valmistelun lähtökohtana.

3. Yksityiskohtaiset perustelut

1 § Soveltamisala. Pykälässä on säännös asetuksen soveltamisalasta. Asetus koskisi valtionavustuksia yritysryhmien osallistumiseen ulkomaisiin messuihin tai yritysryhmien yhteisten kansainvälisten liiketoimintamahdollisuuksien selvittämiseen.

Asetuksen tarkoittamat valtionavustukset myönnettäisiin Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetun komission asetuksen (EU) 2023/2831 nojalla.

2 § Valtionapuviranomainen. Valtionavustuslaissa tarkoitettuna valtionapuviranomaisena toimisi Innovaatorahoituskeskus Business Finland, joka vastaisi valtionavustuslaissa ja tässä asetuksessa viranomaiselle asetetuista tehtävistä. Business Finland vastaa siitä, että se myöntää avustukset valtionavustuslain ja muiden viranomaisten toimintaa koskevien säännösten, kuten hallinnon yleislakien mukaisesti.

Lisäksi Business Finland Oy voisi tehdä Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain (1146/2017) 14 §:n 2 momentissa tarkoitettuja päätöksiä. Lain 1146/2017 14 §:n 2 momentin mukaan rahoituskeskuksen lisäksi myös yhtiö voi tehdä valtionavustuslaissa tarkoitettuja, de minimis -ehtoisia valtionavustuksen myöntö-, muutos- ja maksatuspäätöksiä, joiden arvo ei yksittäisen päätöksen osalta ylitä 100 000 euroa yhtä yritystä kohden. Nykyisin Business Finlandin rahoituksen myöntäminen on käytännössä keskitetty Innovaatorahoituskeskus Business Finlandiin.

3 § Avustuksen käyttötarkoitus ja avustuksen saaja. Asetuksen mukaista valtionavustusta voitaisiin myöntää sellaisille Suomessa toimiville pienille ja keskiuurille yrityksille sekä pienille suuryrityksille, jotka toimivat teollisilla tai palvelualoilla ja joilla on edellytykset toteuttaa hanke.

Avustusta voitaisiin myöntää yritysryhmien ulkomailta toteuttamiin messuhankkeisiin tai sellaisiin yritysryhmien liiketoimintamahdollisuuksien selvityshankkeisiin, jotka edistävät kyseessä olevien yritysten vientitoiminnan laajentamista uusille markkinoille. Pykälässä säädetään myös näiden hankkeiden tukemisen lisäedellytyksistä. Avustettavan messuhankkeen tulisi aiempaa sääntelyä vastaavasti koostua vähintään neljästä yrityksestä, jollei hankkeen luonteesta muuta johdu. Liiketoimintamahdollisuuksien selvityshankkeeseen tulisi aiempaa sääntelyä vastaavasti osallistua vähintään neljä yritystä.

Huomattava on lisäksi, että taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain (429/2016) yksittäisen tuen myöntämisen edellytyksiä koskevan 4 §:n mukaisesti yksittäisen avustuksen myöntämisen yhtenä edellytyksenä on, että tukea voidaan myöntää vain toimintaan, jolla arvioidaan olevan edellytykset kannattavaan toimintaan.

4 § Hyväksyttävät kustannukset. Pykälässä määritellään tuettavien hankkeiden hyväksyttävät kustannukset. Hyväksyttäviä kustannuksia olisivat hankkeen toteuttamisen kannalta välttämättömät kohtuulliset kustannukset. Tällaisiksi ei luettaisi hankkeeseen osallistuvien yritysten oman toiminnan kustannuksia, vapaaehtoisia henkilösivukustannuksia eikä sellaisia vähämerkityksisiä kustannuksia, joilla ei ole olennaista vaikutusta hankkeen toteuttamiseen.

Business Finland on aiempina vuosina korvannut myös osan kansainvälisiin messuhankkeisiin liittyvistä rahtikustannuksista. Pykälässä todetun mukaisesti messuhankkeiden hyväksyttävänä kustannuksina korvattavien rahtikustannusten tulisi olla hankkeen toteuttamisen kannalta välttämättömiä ja kohtuullisia.

5 § Tuen määrä. Pykälässä määritellään avustusten enimmäismäärä prosentteina hankkeen hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista. Avustusta voitaisiin myöntää enintään 50 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista. Avustuksen enimmäistaso olisi siten sama pienille ja keskisuurille yrityksille sekä pienille suuryrityksille (ns. midcap-yritykset).

6 § Valtionavustuksen hakeminen. Valtionavustusta haettaisiin valtionapuviranomaiselta ennen hankkeen aloittamista. Pykälässä luetellaan hakemuksessa esitettävät vähimmäistiedot.

7 § Selvitys valtionavustuksen käytöstä. Valtionavustuksen saajan tulisi antaa valtionapuviranomaiselle selvitys valtionavustuksen käytöstä avustuspäätöksessä mainittuun määräaikaan mennessä. Pykälässä luetellaan annettavan selvityksen vähimmäisvaatimukset.

8 § Valtionavustuksen maksaminen. Pykälässä on säännökset avustuksen maksamisesta. Valtionavustuksen lopullinen määrä vahvistettaisiin ja valtionavustus maksettaisiin valtionavustuksen saajalle toteutuneiden, maksettujen ja hyväksytyjen kustannusten perusteella sen jälkeen, kun avustuksen käytöstä on esitetty valtionapuviranomaiselle 7 §:n mukainen hyväksyttävä selvitys.

Liiketoimintamahdollisuuksien selvityshankkeissa voitaisiin perustelluista syistä, tai jos hankkeen toteuttaminen muuten vaarantuisi, maksaa hakemuksesta ennakoon 50 prosenttia myönnetystä valtionavustuksesta hankkeen alkaessa. Ennakkoa ei siten maksettaisi messuhankkeiden avustuksista.

9 § Voimaantulo. Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 1.3.2024, ja se olisi voimassa 31.12.2030 asti. Avustusten EU-oikeusperustana oleva komission de minimis -asetus on voimassa 31.12.2030 asti.

4. Asetuksen valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin kanssa.

Työ- ja elinkeinoministeriö pyysi asetusluonnoksesta lausuntoa ajalla 19.12.2023-12.1.2024 valtiovarainministeriöiltä ja keskeisiltä sidosryhmiltä. Lisäksi lausuntopyyntö julkaistiin lausuntopalvelu.fi -sivustolla, jossa kenen tahansa oli mahdollista antaa lausunto. Lausuntopyyntö, saadut lausunnot ja lausunnoista ministeriössä laadittu yhteenveto on julkaistu säädöshankkeen sivuilla osoitteessa <https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM125:00/2023>. Valtiovarainministeriöllä ei ollut asiassa lausuttavaa.

Työ- ja elinkeinoministeriölle annetuissa lausunnoissa asetusluonnoksen mukaisten avustusten myöntämistä rajoittavien ehtojen todettiin olevan ristiriidassa viennin ja kansainvälisesti toimivien yritysten määrän kasvutavoitteiden kanssa. Lausunnoissa otettiin kielteisesti kantaa erityisesti asetusluonnoksen sisältämiin messuavustuksilla tuettavien messujen yrityskohtaiseen kalenterivuositaiseen enimmäismäärään, asetuksen nojalla tuettavien yritysten kahden henkilötyövuoden vähimmäiskokoon ja rahtikustannusten nimenomaiseen jättämiseen messuavustusten hyväksyttävien kustannusten ulkopuolelle. Lausunnoissa esitettiin myös useita muita huomioita asetusluonnokseen. Asetusehdotukseen tehtiin muutoksia luonnokseen saatu

lausuntopalaute huomioon ottaen. Asetusehdotus on tarkistettu oikeusministeriön laintarkastuksessa. Yritystukineuvottelukunta on antanut asiassa lausuntonsa 6.2.2024.